

**UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ
DE ARTE BUCUREȘTI**

**DOMENIUL FUNDAMENTAL: ARTE
DECORATIVE ȘI DESIGN**

**DOMENIUL DE DOCTORAT: ARTE
DECORATIVE ȘI DESIGN**

TEZĂ DE DOCTORAT

**INTERFERENȚA SEMIOTICĂ
ÎNTRU MONUMENT ȘI CONTEXT**

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. arh. Dragoș Gheorghiu

Doctorand:

arh. Georgeta Tănase (Gabrea)

București, 2017

INTERFERENȚA SEMIOTICĂ ÎNTRE MONUMENT ȘI CONTEXT

INTRODUCERE

Motivare personală: Prezența monumentului în spațiul public m-a fascinat de când eram copil și mi-a trezit imaginația și emoția, prin mesajul pe care-l puteam percepe, prin „povestea” pe care încerca să mi-o transmită, și nu în ultimul rând, prin realizarea artistică. Fiecare din monumentele care existau în momente diferite în viața mea aveau istoria lor, cât și povestea pe care mi-o narau prin intermediul componentelor lor artistice. Cu timpul, am început să le privesc cu ochi diferiți, istoriile povestite aveau alte semnificații, în funcție de bagajul de cunoștințe pe care-l acumulam, de evenimentele istorice și sociale pe care le trăiam. Apoi, studiul arhitecturii și proiectele la care am participat ca șef de proiect sau colaborator, de-a lungul carierei de arhitect, au accentuat această preocupare.

Am început o cercetare a monumentului și a relației sale cu locul în care era amplasat. Cercetarea a fost legată de evoluția istorică a subiectului, de motivațiile realizării monumentelor, de modalitatea și de dinamica de a transmite și de a fi recepționată „povestea” lor, de realizarea lor artistică și nu în ultimul rând de contextul urban și/sau natural în care au fost amplasate. Contextul în care este amplasat monumentul are particularitățile sale, iar prezența unui monument de for public se găsește într-o anumită relație, singulară, cu acesta.

Având în vedere faptul că noi ne aflăm într-un areal geografic deosebit, între înțelepciunea, libertatea de gândire, dar lipsa de libertate a individului și violența Orientului și spiritul pragmatic, ordinea, rigoarea, libertatea, violența și modul de gândire al Occidentului, unde imaginile solare se filtrează prin rețele artistice savant compuse și alcătuiesc compoziții grafice de lumină în spațiul interior și exterior, iar apoi se împletesc cu vederi largi, nesectionate de niciun obstacol, am considerat acest lucru un avantaj. În acest sens, am făcut o analiză sumară a contextului urban al orașului București, aflat în această zonă de graniță și interferență între culturi și mentalități.

Motivare profesională: Românii, din cauza realităților istorice cu care s-au confruntat și a faptului că trăiesc în acest ținut difuz de frontieră, nu au avut monumente de for public până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Singurul monument care s-a păstrat, deși într-o formă destul de precară, a fost monumentul de la Adamclisi, monument realizat de Apolodor din Damasc și care aducea un omagiu celor care au luptat împotriva dacilor și aliaților lor. Asupra lor, Traian a repurtat o victorie răsunătoare,

dar cu sacrificii foarte mari. Acest monument, așa cum se află acum pe amplasament, este rezultatul unei reconstrucții în care, însă, elementele care ar fi putut fi autentice au fost înlocuite cu replici, pentru a le putea conserva pe cele originale un timp cât mai îndelungat. Acesta poate fi considerat, alături de Columna lui Traian – un document în piatră al etnogenezei române.

Dincolo de elementul comun care le caracterizează, monumentele evocate merită să fie comparate din mai multe puncte de vedere. Interesul este cu atât mai mare cu cât cele două monumente s-au ridicat din inițiativa împăratului Traian, mărturie în timp a victoriei sale asupra populației locale, în urma unor lupte grele, în care romanii au suferit pierderi importante. O întâmplare fericită face ca Apolodor din Damasc să fi fost arhitectul care a proiectat cele două monumente, monumente amplasate în contexte complet diferite, cu mijloace compoziționale diferite, legate atât de contextul în care au fost amplasate, de amploarea și valoarea narațiunii și a mesajului lor, cât și de materialitatea din care au fost construite.

Un loc aparte în preocupările mele legate de monumente l-a ocupat, atât din punct de vedere personal, cât și profesional, Columna lui Traian. Acest monument a constituit mereu pentru mine o sinteză foarte bine prelucrată atât din punct de vedere al exprimării artistice, cât și din punct de vedere al semnificației și, nu în ultimul rând, al relației pe care a avut-o cu contextul urban. În același timp, dată fiind dualitatea semnificației demersului său narativ, în relație cu istoria noastră, am sesizat și o anume versatilitate în posibilitatea amplasării sale în contexte diferite. Capacitatea acestui monument de a se încadra în contexte diferite am sesizat-o atunci când am studiat influența pe care Columna lui Traian a avut-o asupra monumentelor, atât în epoca sa, cât și mai târziu, de-a lungul epocilor istorice. Întotdeauna, semnificația monumentului care s-a realizat, fie sub influența Columnei, fie direct ca o copie sau o replică, a fost de glorie a unui triumf și un elogiu adus unei personalități istorice marcante, care, prin faptele sale, putea fi comparată cu Traian. Doar pentru noi acest monument are altă semnificație, deși folosește aceeași narațiune, aceeași eroi. El constituie dovada latinității noastre.

Contribuția personală

Având în vedere încercările și demersurile făcute de-a lungul istoriei pentru a aduce acest monument la București, am considerat că studiul acestui subiect important ar putea fi finalizat. Ținând cont că în acest moment Columna se află în interior, în Muzeul de Istorie al României, am încercat să găsesc soluții de a o scoate dintre cei patru pereți (generic vorbind).

Pe de altă parte, posibilitatea de a realiza un ansamblu monumental într-un amplasament foarte vizibil, unde printr-un parcurs ar putea genera o paralelă a istoriei românilor, am considerat-o a fi foarte importantă. Dar cel mai mult m-a incitat ideea de a realiza un monument

virtual. Am studiat această posibilitate, care este realizabilă, dar care pe termen lung poate însemna costuri foarte mari. Am ales, atunci, alternativa de a realiza acest ansamblu și monument virtual care să reprezinte un semnal, urmând ca după un interval rezonabil în care costurile pot fi sustenabile, să fie transformat în monument real.

Preocuparea mea pentru realizarea acestui ansamblu nu este nouă. Acest subiect l-am dezvoltat împreună cu Fundația Ghimuș încă din anul 1996-1997, când aceasta a dezvoltat o întreagă strategie, inclusiv financiară, în vederea realizării acestui proiect. Amplasamentul propus a fost cel pe care-l prezint cu acest prilej și care, la vremea respectivă, după analiza urbanistică a mai multor amplasamente, a fost aprobat în Comisia de Urbanism a P.M.B. din acea vreme. Amplasamentul studiat se află în Parcul Herăstrău, pe platoul de la Expoflora, cu acces din Piața Aviatorilor.

Modalitate de cercetare

Am încercat, prin lucrarea mea de doctorat, să analizez relația biunivocă dintre monument și context și să surprind efectele pe care le are asupra comunității.

De asemenea, în contemporaneitate, datorită categoriilor de valori ale generației căreia i se adresează monumentul prin mesajul său, cât și evoluției tehnologice, un obiect-semnal de acest tip oferă „spectatorului” cele mai probabile și posibile schimbări, atât de percepție, de conștientizare artistică și chiar de mentalitate.

Pentru a explica originea unor elemente de morfologie, a simbolurilor folosite în realizarea monumentelor, am început prin a face referiri la arta omului preistoric, în special din perioada neolitică, în care primul monument solitar a fost menhirul. A urmat obeliscul, în arta egipteană cu precădere, ca o relație directă a Omului cu Divinitatea. Obeliscurile aveau vârfurile placate cu aur, iar forma lor geometrică, amplasarea și înălțimea lor nu era întâmplătoare; pe ele se găseau inscripționate istorii, fapte de viteză ale personajelor sau evenimentelor cărora le erau dedicate. Așa a apărut narațiunea în compoziția monumentului, adusă într-o formă artistică de excepție prin realizarea Columnei lui Traian. Aici, narațiunea se desfășoară pe o spirală în piatră, simbol al eternei reîntoarceri și a legăturii terestru/celest, cu o evoluție evidentă către celest. În același sens, mi-am propus să realizez un ansamblu monumental, cu o narațiune în spirală.

În argumentarea și studiul general, am încercat să definesc niște instrumente de lucru importante în asemenea demersuri. Unul din argumentele importante a fost evoluția societății, definirea cadrului și a conceptului de modernitate, în sensul acceptării inovației indiferent de contextul istoric și tehnologic. În continuare, am analizat unele elemente de semiotică care să poată să explice și cu subtilitate să concretizeze ceea ce am formulat în mod ideatic. Capitolul

dedicat semioticii monumentului și a relației sale cu contextul constituie un mod de a analiza și eventual de a optimiza aceste relații conceptuale și formale.

Analiza mea pornește de la condițiile urbanistice care au determinat alegerea acestui amplasament, continuă cu variante de realizare a monumentului și a ansamblului monumental virtual, folosind tehnologia actuală. Dezvoltarea în plan orizontal, precum și susținerea spațială a ansamblului este prezentată prin planșe de amplasament, secțiuni și detalii. De asemenea, descrierea tehnologiilor alternative de realizare a propunerilor de monument virtual constituie un subcapitol aparte.

O analiză a realizării acestui ansamblu, în etape, încheie studiul.

În final, cred că acest demers teoretic cu finalitate practică poate constitui, într-un oraș aflat între Orient și Occident, un demers de trecere de la iluzia de sorginte orientală – monumentul virtual, la pragmaticul monument clasic, de sorginte occidentală, în vecinătatea apei, simbol al materiei primare și al vieții.

REZUMAT

INTERFERENȚA SEMIOTICĂ ÎNTRE MONUMENT ȘI CONTEXT

Cercetarea monumentului și a relației sale cu contextul în care era amplasat a constituit obiectul studiului. Cercetarea a fost legată atât de evoluția istorică a subiectului, de motivațiile realizării monumentelor, de modalitatea și de dinamica de a transmite și de a fi recepționată formula lor narativă, de realizarea lor artistică și, nu în ultimul rând, de contextul urban în care au fost amplasate. Contextul în care este amplasat monumentul are particularitățile sale, iar prezența unui monument de for public se găsește într-o anume relație cu acesta. Am încercat, prin demersul de față, să analizăm această relație biunivocă și să surprindem efectele pe care le are asupra comunității și asupra individului.

Subiectul este deosebit de vast, motiv pentru care am decis să ne oprim asupra unui capitol legat de monument și contextul său urban. Studiile de caz se referă la spațiul cultural românesc, iar proiectul propus, la realizarea unui ansamblu monumental virtual „Columna lui Traian” în București.

Am ales din tot ce înseamnă tratarea acestui subiect un anume segment - și anume cel legat de monumentul de for public și de relația lui cu contextul urban în care este amplasat, pentru că este cazul cel mai frecvent întâlnit din punct de vedere istoric și geografic. De asemenea, în contemporaneitate, datorită categoriilor de valori ale generației careia i se adresează monumentul, prin mesajul său, cât și evoluției tehnologice, este cel care oferă cele mai probabile și posibile schimbări, atât de percepție, cât și de realizare artistică.

Pentru a explica originea unor elemente de morfologie, a simbolurilor folosite în realizarea monumentelor, am început prin a face referiri la arta omului preistoric, când necesitatea lui de comunicare între membrii comunității și cei ai generațiilor viitoare s-a concretizat prin desenele și sculptura mică (arta mobilă) găsite în peșteri și care au constituit de fapt, primele modele de „monument” – în sensul păstrării memoriei.

Abordarea acestui subiect este strâns legată de realitățile sociale în cadrul urban existent. Viața pe care o desfășurăm în orașul european existent este o consecință a evoluției istorice, sociale și geografice și a acestuia, de tradițiile locale, de spiritualitate. Cadrul urban existent este o sumă de stimuli, de semne care ne înconjoară, ne influențează și determină diferite reacții emoționale, culturale, sociale și nu în ultimul rând, politice. Spațiul urban este acela în care trăim, iar configurarea sa este determinantă în definirea identității locului. Pe de altă parte, se

întâmplă și în sens invers, colectivitatea dezvoltă și configurează spațiul urban în conformitate cu evoluția societății, iar elementele sale morfologice îi compun identitatea. În acest proces deosebit de complex și lung, monumentele, ansamblurile monumentale au avut și au un rol important. Acestea au o evoluție care se întrepătrunde cu elementele morfologice definitorii ale contextului urban și natural. Există o relație biunivocă monument/context, relație care creează identitatea locului și influențează comportamentul individual și social.

Ambientul (Contextul) urban, așa cum îl cunoaștem astăzi, este o consecință a unor dezvoltări succesive, a unor suprapuneri, extinderi sau restrângeri, a dezvoltării unor căi de comunicare, de transport, de legături în teritoriu între diferite puncte de interes economic, cultural, spiritual. Dezvoltarea unor centri urbani, ai unor poli de interes, de cele mai multe ori a fost legată de amplasarea unor puncte de interes economic, istoric, cultural și spiritual. Monumentele care au fost amplasate în acești poli au devenit elemente de definire ale identității.

Obiectul acestui studiu constă în analiza monumentului integrat în mediul în care omul trăiește. El se referă și la identitatea urbană pe care o generează, la informația și încărcătura istorică pe care o reprezintă, la interpretarea posibilă a simbolurilor și alegoriilor.

Capitolul introductiv al studiului se referă la motivația alegerii acestui subiect de cercetare și la prezentarea argumentelor și a structurii lucrării.

Studiul propriu-zis al lucrării începe cu prezentarea multiplelor definiții date monumentului, continuă cu un istoric al evoluției termenului de monument și cu observarea versatilității termenului pornind de la etimologia lui.

Modul în care societatea modernă comunică atât prin monumentele sale tradiționale, cât și prin cele contemporane, versatilitatea termenului de monument pornind de la chiar etimologia sa, precum și noile abordări ale noțiunii de monument au constituit mobilul abordării acestui studiu prin care am încercat să deslușesc o direcție în care monumentul va evolua în societatea internațională, cu precizări pentru societatea românească.

În **Capitolul II**, studiul continuă cu o analiză a conceptului de modernitate până în contemporaneitate, a locului monumentului în aceasta epocă, a evoluției sale ca monument, cât și a contextului urban, dependente de evoluția mentalității, de saltul tehnologic și de modul de interpretare – mod de interpretare generat de generația care l-a creat și de cea căreia i se adresează.

Capitolul III, în care sunt enunțate problemele legate de semiotica monumentului în relație cu ambientul său și unde este analizat în primul rând rolul simbolului și al alegoriei în definirea și realizarea monumentului, apoi elementele geometrice legate de scară, compoziție, proporții, ritm, precum și cele legate de texturi și culoare.

În acest capitol privind monumentul, am luat în discuție problema narativității, a semnificației monumentului sau/și a ansamblului monumental.

Aceleași elemente se regăsesc și în analiza contextului, astfel încât, încadrarea monumentului în context reprezintă în final o sumă de semne care generează o anumită relație. Această relație poate fi de armonie, de dizarmonie, sau, mai rar, de indiferență. O analiză semiotică integrativă care cuprinde spațiul construit și monumentul este legată de gândirea arhitectului, de om, de percepțiile sale senzoriale și afective, deci reprezintă o antropomorfizare a spațiului existent.

Aceasta relație, dat fiind că se adresează omului, respectiv generațiilor succesive și valorilor acestora, este într-o dinamică permanentă. Așa ajungem în mod logic la o analiză a valorii monumentului în contextul său urban. Dat fiind că monumentul este, pe lângă un produs artistic și de arhitectură și un produs social, vom lua în discuție și câteva elemente de sociosemiotică, elemente care pot duce la reconfigurarea spațiului public și, ca o consecință, la o remodelare a mentalității.

Ajunși în acest punct, discutăm și despre spații și monumente imaginare.

Capitolul IV se referă la monument și la contextul urban geografic și istoric. În acest capitol sunt analizate importanța contextului urban (1), considerentele geografice și istorice (2), precum și elemente de conformare ale spațiului public urban din Nord și Sud, din spațiul urban occidental, din cel oriental. În urma acestor prezentări paralele, am prezentat o analiză a similitudinilor și a diferențelor (3) legate de spațiul urban occidental și de cel oriental. Urmează o analiză a spațiului public european occidental și a mijloacelor de conformare a acestuia, de amplasare a monumentelor, a relației care se stabilește între acestea și contextul urban, precum și a spațiului public urban răsăritean.

Spațiile urbane, care din punct de vedere geografic și istoric se găsesc în zonele de graniță, se bucură de un statut special. Ele au atât caractere ale Orientului, cât și ale Occidentului. Similitudinile și diferențele specifice unor areale geografice diferite, cum ar fi Orientul și Occidentul sau Nordul și Sudul, se regăsesc în zonele de interferență acolo unde

elementele morfologice se suprapun și se întrepătrund, creând structuri noi, specifice comunității locului. **Capitolul V** În acest capitol este realizată și o analiză a evoluției conceptului de monument și a relației memorie/timp în spațiul românesc.

În acest fel, ajungem la studiul de caz la acest capitol, în care accentul analizei semiotice se face pe similitudinile și diferențele dintre Orient și Occident, pe relația timp/memorie și pe situația monumentului în acest context. Studiul este legat de relația semiotică specifică unei zone de interferență între Orient și Occident, precum cea a Bucureștiului, cu structura sa urbană, cu monumentele sale – atât cu cele dispărute, cât și cu cele contemporane. Un loc aparte în această analiză îl constituie Centrul Istoric vechi al Orașului.

Mijloacele de expresie plastice, precum și modalitatea în care sunt folosite la realizarea monumentului, felul în care conduc la impactul pe care acesta îl produce asupra individului, la integrarea în țesuturile urbane existente, la armonizarea sau nu a monumentului cu cadrul construit și/sau natural, la încărcătura narativă a unor ansambluri monumentale, sunt altă categorie de elemente care sunt prezentate.

Analiza valorii istorice a monumentelor, modul în care influențează sau nu evoluția urbană, în contextul geografic existent, modul în care se realizează comunicarea între indivizii aparținând aceleiași epoci sau generațiilor care urmează realizării sale (perspectiva sa istorică), constituie un alt subcapitol al Capitolului V, pentru că se referă la memoria locului și a comunității.

Având în vedere că pe teritoriul românesc, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, perioada Vechiului Regat și perioada dintre cele două războaie mondiale, nu au existat monumente de for public, cu excepția monumentelor memoriale de la sfârșitul primelor conflagrații, în **Capitolul VI**, atenția mea s-a concentrat asupra unui monument realizat de romani la Adamclisi, în apropierea cetății romane Tropaeum Traiani, în anul 107 d.Hr.

Dincolo de elementul comun care le caracterizează, aceste monumente merită să fie comparate din mai multe puncte de vedere. Interesul este cu atât mai mare, cu cât cele două monumente s-au ridicat din inițiativa Împăratului Traian, ca dovadă în timp a victoriei sale asupra populației locale, în urma unor lupte grele, în care romanii au suferit pierderi importante.

În același timp, Apolodor din Damasc a fost arhitectul care a proiectat cele două monumente, monumente amplasate în contexte complet diferite, cu mijloace compoziționale și de exprimare artistică diferite, legate atât de contextul în care au fost amplasate, de amploarea

și valoarea narațiunii și a mesajului lor, precum și a materialului din care au fost construite. O analiză a elementelor geometrice, cât și a celor figurative, constituie un subcapitol care demonstrează unicitatea și valoarea lor.

Capitolul VII se referă la aportul personal. Acesta este studiul pentru un proiect de amplasare a unei replici a Columnei lui Traian în București, într-un ansamblu monumental. Studiul pornește cu prezentarea caracteristicilor monumentului original, a analizei amplasamentului sau de la Roma. Studiul continuă cu alegerea unui amplasament în Parcul Herăstrau, la Expoflora, cu adresabilitate către Piața Aviatorilor, Piața Arcului de Triumf.

După studierea elementelor morfologice și semiotice ale ansamblului monumental propus și a corelării sale cu elementele morfologice și semiotice ale contextului, propunem realizarea unui prim proiect virtual. Acesta nu are avantajul unei prezențe materiale, dar poate oferi un alt mod de receptare, de reacție și de memorie afectivă, generată de noile tehnologii.

În ambele cazuri, atât la ansamblul monumental real, cât și la cel virtual, relația monument/context este importantă, deoarece, prin enumerarea, așezarea acestor elemente, prin dozarea și realizarea ierarhiilor, se realizează de fapt narațiunea, narațiune care depășește sintaxa narativă și semnificația monumentului propriu-zis.

Studiul se încheie cu capitolul de **concluzii**.

În acest capitol, sunt prezentate concluziile studiului legate de următoarele circumstanțe:

- motivația alegerii studiilor de caz legate de cele două monumente care constituie, în condiții și parametri diferiți dovada latinității poporului român
- relația semiotică între monument și context și influența sa asupra colectivității și a individului atât în cazul Columnei de la Roma, cât și a ansamblului propus la București;
- diferența dintre monumentul real și cel virtual și problema monumentului clasic, transformat în ansamblu virtual. Realizarea monumentului parțial virtual (mixt) urmat de realizarea materială a acestuia;

CONCLUZII

Concluziile acestui studiu se împart în două categorii și anume – legate de paralela între cele două monumente alese ca studii de caz, și de interferența semiotică a fiecăruia din ele cu contextual urban.

Studiul de caz realizat pe cele două monumente a avut mai multe rațiuni:

- ambele monumente se referă la aceleași evenimente istorice ;
- ambele monumente sunt realizate de același arhitect, Apolodor din Damasc;
- din punct de vedere semiotic, ambele monumente sunt monumente cu o bogată narațiune și cu o sintaxă narativă istorico-plastică asemănătoare;
- ambele monumente, deși se află la o distanță geografică importantă, au același fel de narațiune și de realizare a impactului emoțional;
- ambele monumente au o dinamică excepțională a semnificației, iar prin realizarea unui proiect atât la Adamclisi, cât și la București, relațiile între monument și context sunt de cu totul altă natură ;
- din nefericire, nici unul nu dispune, în perimetrul românesc, de privilegiul autenticității și atunci devine o provocare realizarea autenticității pentru ansamblul nou-creat;
- ambele monumente, prin modul în care au fost compuse, cât și prin detaliile de realizare plastică, se găsesc la intersecția semiotică dintre Orient și Occident ;
- la finalul capitolelor legate de fiecare din aceste studii de caz, a fost prezentată o analiză a relației care se stabilește între monument și context.

În această situație, monumentul de la Adamclisi este decontextualizat într-un mod dramatic, ținând cont de valoarea sa memorialistică și simbolică. Astfel, singura modalitate de a-l salva de la uitare este crearea unui alt context, context în care monumentul ar putea fi pus în valoare, chiar dacă nu are avantajul autenticității. Noul context pe care îl propun este realizarea unui cadru în care, prin proiecții sau happening-uri cu caracter istoric, prin spectacole tematice, să fie readuse în memoria locuitorilor din zonă și a vizitatorilor fragmente importante ale istoriei noastre naționale și a originii latine a poporului român.

Pentru Ansamblul monumental Columna lui Traian, pe care-l propun spre realizare în Parcul Herăstrău, pentru amplasarea unui ansamblu monumental, având în centru o replică a Columnei lui Traian, aș sugera ca acest demers să se desfășureze în două etape, care ar permite inserarea în contextul urban a unui monument important, cu cele mai mici posibilități de a genera disfuncții urbane sau reacții emoționale foarte puternice.

În acest moment, planul urbanistic realizat conform noii legislații pentru Parcul Herăstrău ar permite realizarea acestui proiect.

Pentru o primă etapă, aş propune realizarea unui monument virtual. Acest lucru este posibil pe amplasamentul propus, având în vedere că amplasarea structurilor care să susțină proiectoarele care ar crea imaginea ar putea fi făcută în spațiile verzi existente sau în cadrul ansamblului monumental fără a afecta geometria sau esența simbolică a monumentului. Relația pe care o are locuitorul orașului București cu formula virtuală a operei de artă, consider că este una pozitivă, în acest moment. Afirmația pe care o fac se bazează pe interesul pe care locuitorii orașului îl prezintă pentru toate evenimentele artistice în care, prin tehnologii foarte recente, sunt puse în valoare clădiri de patrimoniu sau se proiectează opera de artă pe un fundal construit. Pentru realizarea unui ansamblu monumental permanent și cu dimensiunile reale ale Columnei lui Traian cu ajutorul hologramelor este necesară o altă tehnologie, care nu ne este accesibilă pentru moment. De aceea, la acest capitol am propus trei variante de realizare a monumentului virtual, ca un moment care să semnaleze realizarea fizică a ansamblului. Așa cum am evidențiat după enumerarea și descrierea acestor trei variante de realizare, ultima ar fi cea mai apropiată de condițiile tehnologice și de posibilitatea realizării ansamblului real.

În această situație, interferența semiotică cu contextul urban ar fi destul de apropiată între monumentul (parțial) virtual și cel real. În ambele situații, prezența verticalei Columnei lui Traian ar marca accesul în parc dinspre Piața Charles de Gaulle, iar prezența fizică a celorlalte elemente ar constitui parte din narațiunea de pe fusul coloanei. Impactul final va fi cel generat de modalitatea de realizare a detaliilor, respectiv a replicii columnei, detalii care pot da valoarea artistică a monumentului.

O asemenea abordare ar constitui o premieră pentru România și pentru București. Este adevărat că ar lipsi individul de prezență materială a monumentului, dar ar exista imaginea sa. Este de văzut care ar fi impactul asupra oamenilor. Acest proiect ar putea să preceadă realizarea fizică a unui ansamblu monumental, și aceasta în situația în care este posibilă amenajarea unei belvederi la baza statuii lui Traian.

Realizarea unui monument virtual poate fi comparată cu o compoziție muzicală materializată cu ajutorul tehnologiei digitale. În acest caz, talentul de artist plastic, îndemânarea meșteșugărească și talentul sunt înlocuite cu forța și originalitatea actului de creație și îndemânarea folosirii diferitelor aplicații și programe ale noii tehnologii.

Monumentul virtual devine un vis real, cu care te poți contopi în mijlocul unei realități materiale concrete.

Pentru a face posibilă realizarea acestui ansamblu virtual, am anexat copiile albumului de gravuri realizat cu mare fidelitate de Bartoli da Pietro, Santi, după basoreliefurile Columnei lui Traian. Având comanditar capul Bisericii Catolice și Vaticanul, desenele au fost realizate, fiecare în parte, de pe o schelă ridicată la nivelul panourilor respective. De asemenea, acuratețea detaliilor din gravurile lui Bartoli ne trimite cu gândul la marii pictori contemporani lui. În acest sens, materialitatea și imaterialitatea scenelor istorice de pe fusul Columnei, textura materialului final, vor susține impactul fizic și spiritual al monumentului cu vizitatorii și vor dezvolta relația acestuia cu mediul vegetal și contextul urban.

Am anexat susținerii teoretice gravurile cu traduceri aferente tocmai pentru a putea urmări mai ușor desfășurarea narațiunii, cu atât mai mult cu cât, din punct de vedere tehnic, aceste gravuri vor fi suportul imagistic în vederea realizării monumentului virtual.

CUPRINSUL ÎNTREGII LUCRĂRI

INTRODUCERE	5
Motivare	5
Contribuția personală	6
Modalitate de cercetare	7
I. MONUMENT, MONUMENTALITATE	9
I.1. Definiții	9
I.2. Istoric	12
I.2.1. Timp și memorie	13
I.2.2. Nevoia de monument și memorie sau funcțiunile monumentului	15
I.2.3. Evoluție istorică și sincronicități	16
I.2.3.1. Monumentul în preistorie	16
I.2.3.2. Monumentul în perioada antichității egiptene	28
I.3. Evoluția conceptului de monument – versatilitatea termenului pornind de la etimologia lui	29
I.4. Clasificarea monumentelor	32
I.4.1. Monumentul neconvențional – monumentul efemer și monumentul virtual.....	32
II. MONUMENTUL ÎN MODERNITATE	34
II.1. Modernitate	34
II.2. Etapele modernității	35
II. 3. Artă – timp	39
II. 4. Decontextualizarea monumentului	40

III. PROBLEME LEGATE DE SEMIOTICA MONUMENTULUI ÎN RELAȚIE CU

CONTEXTUL 42

III.1. Semn, simbol, alegorie – definiții 44

III.2. Narativitate 48

III.3. Monumentul – semn 51

III.4. Schema narativă 51

III.5. Monumentul semn – elementele de semiotică ale monumentului și ale
contextului52

III.5.1. Simbolul și alegoria- rolul lor în definirea și realizarea
monumentului.....52

III.5.2. Clasificarea simbolurilor în artă 52

III.5.3. Simboluri religioase 53

III.5.4. Lumea creștină 55

III.5.5. Simboluri geometrice și simboluri numerice 64

III.5.6. Simboluri ale unor ființe fantastice 65

III.5.7. Simboluri ale universului, ale corpurilor cerești 66

III.5.8. Opinia publică – sociosemiotica 71

IV. MONUMENTUL ȘI SPAȚIUL URBAN EUROPEAN 73

V. EVOLUȚIA CONCEPTULUI DE MONUMENT ȘI A RELAȚIEI

MEMORIE/TIMP ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC 89

V.1. Studiu de caz: București între Orient și Occident – Monumentul în acest
context90

V.2. Identitate urbană – Bucureștiul ultimilor 20 de ani114

VI. STUDIU DE CAZ AL ANSAMBLULUI DE LA ADAMCLISI	119
VI.1. Ansamblul monumental de la Adamclisi	119
VI.2. Scurt istoric, variante de reconstrucție a monumentului	121
VI.3. Alcătuire ansamblu și detaliu monument triumfal	126
VI.4. Interferența semiotică monument/context	135
VI.4.1. Analiza semiotică a monumentului triumfal	135
VII. CONTRIBUȚIA PERSONALĂ – COLUMNĂ LUI TRAIAN	140
VII.1. Proiect pentru un ansamblu monumental în București	140
CONCLUZII	165
REZUMAT	168
Cuvinte cheie	172
Mulțumiri	172
SUMMARY	173
Key words	177
Acknowledgements	177
BIBLIOGRAFIE	178
CĂRȚI	178
DICȚIONARE, ENCICLOPEDII, ALTE PUBLICAȚII	183
GRAVURI, LITOGRAFII	184
PERIODICE	184
SITE-URI WEB	185

LISTĂ ILUSTRAȚII	186
-------------------------------	------------

ANEXE – PLANȘE DESENATE

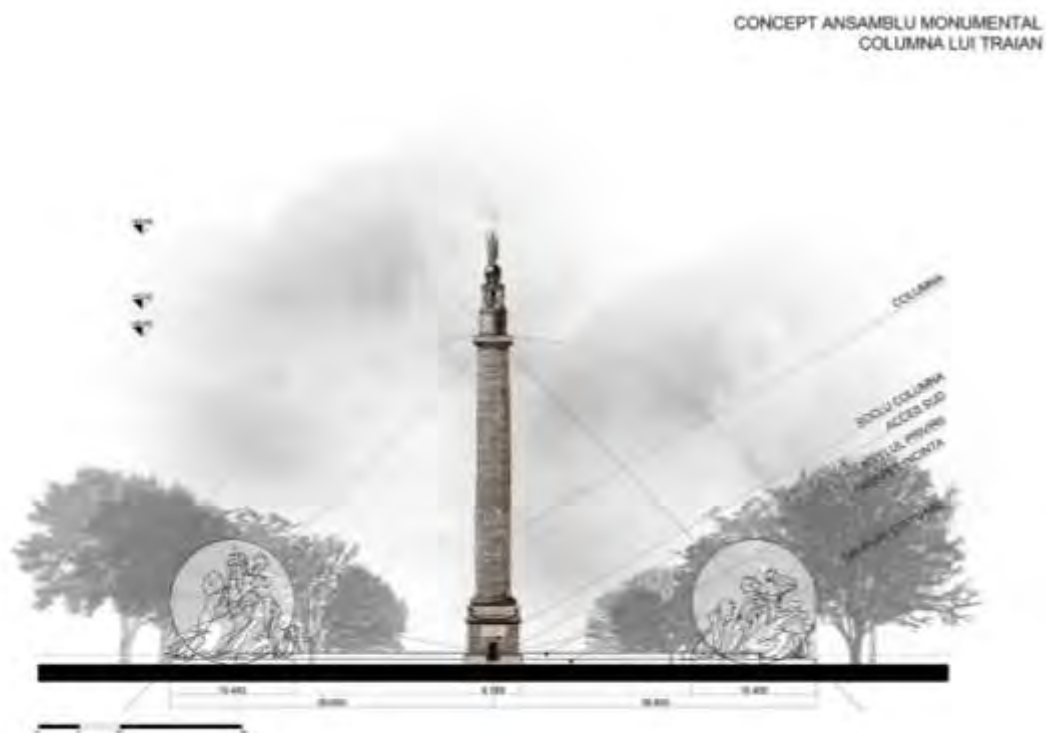
Plan de amplasament concept ansamblu monumental

Plan configurare monument

Elevație

Plan de amplasament concept ansamblu monumental

Perspectivă ansamblu monumental – virtual

Perspective of the virtual monumental assembly

Perspectivă centrală Columnă

Central Perspective of the Column

Vedere aeriană a ansamblului monumental

Aerial view of the monumental assembly

Perspectivă detaliată a spiralei

Detailed view of the spiral

SEMIOTIC INTERFERENCE BETWEEN MONUMENT AND CONTEXT

INTRODUCTION

Personal motivation: The presence of the monument in the public space has fascinated me since I was a child, and it awakened my imagination and emotions through the message I could perceive through the "story" it was trying to convey to me, and last but not least, through its artistic achievement. Each of the monuments that existed at different moments in my life had their own history and the story they narrated through their artistic components. Over time, I began to look at them differently, narrated stories had other meanings, depending on the knowledge we accumulate, the historical and social events that we were living. Then the study of architecture and the projects I participated as project manager or collaborator, along my architect's career, accentuated this concern.

I began researching the monument and its relationship with the place where it was located. The research was related to the historical evolution of the subject, the motivations of the monuments, the modality and the dynamics of transmitting and receiving their "story", their artistic realization and, last but not least, the urban and / or natural context in which they were located. The context in which the monument is located has its peculiarities, and the presence of a public monument is in a particular relationship with it.

Considering that we are in a particular geographic area between the wisdom, freedom of thought, but also the lack of freedom of the individual and the violence of the Orient and the pragmatic spirit, the order, the righteousness, the freedom, the violence and the thinking modalities of the West, where solar images are filtered through comprised networks and make graphical compositions of light and shadow in the interior and exterior space, and then intertwine with broad views, unparalleled by any obstacles, we considered this an advantage. In this regard, we have made a brief analysis of the urban context of Bucharest, located in this border area and interference between cultures and mentalities.

Professional motivation: Because of the historical realities they faced and the fact that they live in this diffuse border area, the Romanians did not have public monuments until the second half of the 19th century and the beginning of the 20th century.

The only monument which was preserved, although in a rather precarious form, was the monument to Adamclisi, a monument by Apolodor of Damascus, which paid tribute to those who fought against the Dacians and their allies. On them, Trajan won a resounding victory, but with great sacrifices. This monument, as it is now on the site, is the result of a reconstruction in

which, however, the elements that could have been authentic were replaced with replicas to preserve the original ones for as long as possible. It can be considered alongside the Trajan's Column - a stone document of Romanian ethnogenesis.

Beyond the common features that characterize them, the two monuments deserve to be compared from several points of view. The interest is bigger since the two monuments emerged on the initiative of Emperor Trajan, witnessing in time his victory over the local population, following heavy fighting, in which the Romans suffered significant losses. Apolodor of Damascus was the architect who designed the two monuments, monuments placed in completely different contexts, with different compositional means linked to the context in which they were placed, the value of narration and their message, as well as the materials from which they were built.

A special place in my monumental concerns was occupied, both personally and professionally, by Trajan's Column. This monument always constituted for me a very well synthesized work both from the point of view of the artistic expression and from the point of view of significance and, last but not least, of the relation it had with the urban context. At the same time, given the duality of the significance of its narrative approach, in relation to our history, we also noticed a certain versatility in the possibility of its placement in different contexts. I have noticed the ability of this monument to fit into different contexts when I studied the influence that Trajan's Column had on the monuments, both in its era and later in the historical times. Always, the significance of the monument, either under the influence of the Column, or directly as a copy or a reply, was the glorification of a triumph and a praise to a remarkable historical personality, which by its actions could be compared to Trajan. Just for us this monument has another meaning, although it uses the same narrative, the same heroes. It is the proof of our latinity.

Personal Contribution. Given the attempts and steps taken throughout history to bring this monument to Bucharest, we considered that the study of this important subject could be completed. Considering that at this moment the Columna is inside, in the Romanian History Museum, I tried to find solutions to take it out of the four walls (generically speaking). On the other hand, the possibility of realizing a monumental ensemble in a museum, a very visible location, where through a journey could generate a parallel of the Romanians' history, we considered it to be very important. But most of all I was encouraged to create a virtual monument. We have studied this possibility, which is achievable, but which in the long run can mean very high costs. We then chose the alternative to realize this ensemble and a virtual monument to represent a signal, and after a reasonable time in which the costs can be

sustainable, it would be transformed into a real monument. My preoccupation with this ensemble is not new. We have developed this topic together with the Ghimuș Foundation since 1996-1997, when it developed a whole strategy, including a financial strategy, in order to realize this project. The proposed site was the one that I present on this occasion and which, at the time, after the analysis of several sites, was approved in the Urbanism Commission of P.M.B. from that time. The study site is in Herastrău Park, on the Expoflora plateau, with access from Aviatorilor Square.

The research methodology I have tried, through my doctoral work, is to analyze the relationship between the monument and the context and to capture the effects it has on the community. Also, in the contemporaneity, due to the categories of values of the generation to which the monument is addressed, by its message and technological evolution, a signal object of this type offers the "spectator" the most probable and possible changes, both perception, artistic awareness and even mentality. To explain the origin of some morphological elements, of the symbols used in the realization of the monuments, I started by referring to the art of the prehistoric man, especially from the Neolithic period, in which the first solitary monument was the menhir. The Obelisk followed, especially in Egyptian art, as a direct relationship of Man and Divinity. The obelisks were gold-plated, and their geometric shape, location and height were not accidental; on them were written stories, acts of bravery of the characters or events they were dedicated to.

This is how the narrative appeared in the composition of the monument, brought to an exceptional artistic form by the realization of Trajan's Column. Here, the narrative unfolds on a spiral in stone, a symbol of the eternal return and of the earthly / celestial relation, with an obvious evolution towards the celestial. In the same sense, I set out to create a monumental ensemble with a narrative spiral. In the argumentation and the general study, I tried to define some important working tools in such attempts. One of the important arguments was the evolution of society, the definition of the framework and the concept of modernity, in the sense of accepting innovation irrespective of the historical and technological context. Next, we analyzed some semiotic elements that could explain and subtly convey what I formulated ideally. The chapter devoted to the semiotics of the monument and its relation to the context is a way to analyze and eventually to optimize these conceptual and formal relations. My analysis starts from the urban conditions that have determined the choice of this site, continues with variants of the monument the virtual monumental ensemble, using the current technology. Horizontal development as well as space support of the assembly is presented through site layouts, sections and details. Also, the description of alternative technologies for the realization

of virtual monument proposals is a separate subchapter. An analysis of the realization of this ensemble, in stages, concludes the study.

Finally, I believe that this theoretical approach with practical purpose can constitute, in a city between the Orient and the Occident, an attempt to move from the Oriental Oriental Illusion - the virtual monument to the pragmatic classic monument of Western origin, in the vicinity of water, a symbol of primary matter and life.

SEMIOTIC INTERFERENCE BETWEEN THE MONUMENT AND THE CONTEXT

SUMMARY

I began an investigation on the monument and its relationship with the context in which it was located. The research has been correlated not only with the historical evolution of the subject matter, the reasoning behind the creation of the monuments, the dynamics and the method through which the narrative formula is to be transmitted and received, the artistic approach (of the subject matter), but also with the surrounding urban context. The urban context has a series of particularities which generates a specific kinship with the monument, considered a monument for the public. Through this present approach I have analyzed the converse relationship and I have tried to capture the effects it has both on the community and on the individual.

The subject matter is particularly extensive, which is why I decided to concentrate on the chapter related to the monument and its urban context. The case studies refer to the Romanian cultural space, and the proposed project, the development of a *virtual monument ensemble*: "Trajan's column" in Bucharest.

The reason for which I chose this subject matter - a special segment, namely the public forum monument and its relation with the urban context is that this is the most frequent situation from an historical and geographical point of view. Also, in the contemporary society, due to the categories of value which it addresses to through its message and due to the technological evolution, the monument is the element that offers the most probable and possible changes, both in perception and in its artistic achievement.

To explain the origin of some elements of morphology, the symbols used in the realization of monuments, in order to explain the origin of certain morphological elements, I began by referring to the art of the pre-historical man and his necessity for communication both with the community members and with the future generations. This necessity materialized itself in the drawings and the small sculpture found in caves and grottoes, which became the first models of monuments representing the human heritage.

Addressing this issue is closely linked to social reality within the existing urban area. Our life in the modern European city is a consequence of the city's historical development, social and geographic evolution accentuated by its local traditions and spirituality. The contemporary urban context is a mesh created from a number of stimuli and signs which surround us, influence us and determine different emotional, cultural, social behaviors and last but not least, political reactions. We live in the urban space and its configuration is decisive in defining the identity of *the place*. On the other hand, the opposite is also true, the community develops and configures the urban space, according to the evolution of the society, and its morphological elements structures its identity. In this particularly complex and long

process, monuments and monumental ensembles have and always have had an essential role. Their own evolution interferes with the leading morphological elements of the urban and natural context. Between the monument and the context there is a converse relation that creates the identity of the place and influences the social and individual behavior.

The urban context (Context), as we know it today, is a consequence of some successive developments or of some superpositions, extensions or restrictions of the development of some new services, such as: communication, transport, connections among different areas of economic, cultural, spiritual significance. The development of urban centers, of different points of interest, most frequently was connected with the location of some areas important from the economical, historical, cultural or spiritual point of view. The monuments that are placed in such locations become defining elements of the place identity. This study analyses the monument integrated into the environment where men lead their daily life. It also refers to the urban identity the monument generates, to the information and historical heritage it represents, to the possible interpretation of the symbols and allegories.

The introductory chapter of this study refers to the reasons for choosing this topic of research and presents the arguments and structure of the work.

The actual study of the subject matter begins by presenting the numerous definitions of “the monument” concept, continues by presenting the evolution of the term “monument” from the historical point of view and by explaining the versatility of the term starting from its etymology.

The way the modern society communicates both through its traditional monuments and the contemporary ones, the versatility of the term "monument", as well as the new approach of the notion, constitute the reasons of this study in which I tried to identify the direction towards which the monument will evolve in the international society, with an accent on the Romanian society.

In **Chapter II**, the study focuses on the concept of “modernity”, until present times, how the idea of a monument fits in the current epoch, in regards to its evolution, to the evolution of the urban context, collective mentality, technological progress and the subsequent interpretations – the meaning offered by the generation who created it and the generation whom it’s created for.

In **Chapter III**, the problems connected to the monument semiology in relation with its ambience are enunciated: first of all, the part played by the symbols and allegories in defining and achieving the monument ; then, the geometrical elements connected to the scale, composition, proportions, rhythm, as well as the ones connected to the texture and color. In this chapter, I also analyzed the problem of narrative aspects of the significance of the monument or/and of the monumental ensemble. The same elements exist in the analysis of the context, so that the integration of the monument in the context finally represents an amount of signs that generates a certain relation. This relation can be a harmonious one, a dis-harmonious one or, less frequently, a relation of indifference. An integrated

semiotic analysis that refers to the built environment and the monument is in connection with the architect's reasoning, as a human being, with his sensitive and emotional perceptions, so it represents an anthropomorphic process for the existing space. Due to the fact that this relation addresses the man, respectively, to successive generations, it becomes ever-growing. Logically, we arrive at an analysis of the monument value in its urban context. Due to the fact that the monument is, beside an artistic and architectural product, a social construct, some socio-semiotic elements which can lead to the re-configuration of the public space and, as a consequence, to the re-modelling of the mentality, will also be discussed. At this point, I talk about spaces and imaginary monuments.

Chapter IV refers to the monument from a geographical and historical point of view in relation with its urban context. This chapter analyzes the importance of the urban context (1), geographical and historical considerations (2), as well as elements of compliance of the urban public space from the North and South, in both Western and Eastern urban space. Following these presentations, we presented a parallel analysis of the similarities and differences (3) between Eastern and Western public spaces. What follows is an analysis of both the Western and Eastern European public space and the means of compliance of its monuments, their location and the relationship created between the monument and the public space.

The urban spaces that from the geographical and historical point of view are situated near the boundaries between the West and East (limit zones) have a special statute. They have both Oriental and Occidental characteristics. The similitudes and the differences specific to some different geographical areas as Occident, Orient, North and South are manifested in the interference zone, where the morphological elements overlap and interpenetrate creating new structures, specific to the local community.

Chapter V. In this chapter it is also presented an analysis of the evolution of the concept of *monument* and of the memory / time relation in the Romanian space. This is how, in this chapter, I present the study case in which the accent of the semiotic analysis is put on the similarities and differences between Orient and Occident that are manifested in the town of Bucharest. The study refers to the semiotic relation specific to any interference zone located between the Occident and the Orient as is the case with Bucharest, to its urban structure, to its monuments - both the ones that have disappeared ones and contemporary ones. In this analysis, a special place is accorded to the historical center of the town - The Old Town.

Equally detailed in this chapter are the means of expression and the manner in which the monument is created and how it imposes on the society, the manner of integration in the existing built environment, whether it is harmonious or not within the built or natural environment and the narrative the monument or ensemble of monuments create.

The analysis of the historical value of the monuments consists in underlining the way in which they influence or not the urban evolution in the existing urban context, the way in which the communication among the individuals belonging to the same epoch or to the future generations (their historical perspective) is done. This sub-chapter of the fourth chapter of the work refers to the place of the memory and the community heritage.

On the Romanian territory, there were no public monuments until the end of the XIX-th century - during the Old Realm and the period in between the two World Wars. The exceptions are only the memorial monuments from the end of the World War One.

This is why, in **Chapter VI**, my attention concentrated on a monument built by the Romans at Adamclisi, near to the Roman walled city Tropaeum Trajani, in 107 after Christ. Apart from common elements, these monuments may be compared with each other from more points of view. The scientific interest is even higher as the two monuments were built at the initiative of the Emperor Trajan himself, as a proof of his victory against the local population, despite the heavy losses of the Roman armies.

Interestingly, Apolodor of Damascus was the architect who designed both monuments, even though they are placed in entirely different contexts, with different means of composition and artistic expression and different materials. The comparison is connected to their local context, the amplitude and the value of their narrative and message, as well as to the value of the building materials. Also, an analysis of the geometrical decorative elements, as well as of the figurative ones, constitutes another sub-chapter which demonstrates their uniqueness and value.

Chapter VII represents my personal contribution. This is a study for a new project of placing a replica of Trajan's Column in Bucharest as part of a monumental ensemble. The study begins with the presentation of the characteristics of the original monument and the analysis of its location in Rome. It continues with the history of the projects that dealt with the emplacement of the Trajan's Column in Bucharest, then with the presentation of some possible locations with different characteristics and with the selection of a placement in the Herestrău Park, on Expoflora Alley, facing towards the Airmen's Place and the Triumphal Arch .

After studying morphological and semiotic elements of the monumental ensemble and its correlations with morphological and semiotic elements of context, I propose carrying out a first draft. It doesn't have the advantage of a material representation, but it may offer another type of reception, reaction and of emotional memory response generated by new technology. In both cases, the real monumental ensemble as well as the virtual one, the relation between the monument and the context are important because through enumeration, distribution, dozing and prioritization of these elements, the narrative is in fact achieved, namely that narrative that goes beyond the narrative syntax and the signification of the monument itself. The study concludes with chapter of **Conclusions and Attitudes**.

This chapter presents the study's findings related to the following circumstances:

- The reason I choosed to study the two monuments – the monument of Adamclisi and the Column of Trajan is related to the different conditions, urban context and parameters wich are proving the latin origin of the romanian people.
- The relationship between semiotics and monument and its influence on the community;
- The difference between the real and the virtual monument and how it challenges the classic idea of the monument, followed by the creation of the partial virtual monument. The achievment of a partial virtual monument, followed by the material achievment of it.

Keywords:

monument, urban context, context, narration, sign, meaning, message, virtual,

The Column of Trajan , the monument of Adamclisi

Aknoledgements

I want to thank Professor Răzvan Theodorescu, Member of the Romanian Academy who encouraged me both in carrying out this project, and was by my side when finishing my architectural projects, art historian Constantin Hostiuc PhD., historian Emanoil Bădescu PhD., for the very interesting discussions and documentary material and, last but not least, my family and the young colleagues architects Bianca Breban, Miruna Calciu, Remus Pencea, who helped me in my research.

CONCLUSIONS

The conclusions of this study are divided into two categories, namely - the parallel between the two monuments chosen as case studies, and the semiotic interference of each of them with contextual urban.

The case study on the two monuments had several reasons:

- both monuments refer to the same historical events;
- both monuments are made by the same architect, Apolodor of Damascus;
- from a semiotic point of view, both monuments are monuments with a rich narrative and a similar historical-plastic narrative syntax;
- both monuments, although at an important geographic distance, have the same kind of narrative and achievement of emotional impact;
- both monuments have an exceptional dynamics of significance, and by realizing a project both in Adamclisi and Bucharest, the relationship between the monument and the context is completely different;
- unfortunately, none of them has the privilege of authenticity within the Romanian perimeter and then it becomes a challenge to achieve authenticity for the newly created ensemble;
- both monuments, by the way they were composed, and by the details of plastic realization, are found in the Semitic interference between East and West;
- at the end of the chapters related to each of these case studies, an analysis of the relationship established between the monument and the context was presented.

In this situation, the Adamclisi monument is decontextualized in a dramatic way, taking into account its memorialistic and symbolic value. Thus, the only way to save him from oblivion is to create another context, a context in which the monument could be used, even if it does not have the advantage of authenticity. The new context that I am proposing is to create a framework in which historical events or happenings with thematic performances are brought back to the memory of local residents and visitors of important parts of our national history and of the Latin origin of the people Romanian.

For the monumental ensemble of the Trajan's Column, which I propose to achieve in Herăstrău Park, for the placement of a monumental ensemble with a replica of the Trajan's Column in the center, I would suggest that this approach should be carried out in two stages, which would allow insertion in the urban context of an important monument with the least potential to generate urban dysfunctions or very strong emotional reactions.

At this moment, the urban plan developed according to the new legislation for Herăstrău Park would allow for the realization of this project.

For the first stage, I would propose the creation of a virtual monument. This is possible on the proposed site as the location of the structures supporting the projectors that would create the image could be made in the existing green spaces or within the monumental ensemble without affecting the geometry or symbolic essence of the monument. The relationship that the inhabitant of Bucharest has with the virtual formula of the work of art, I think it is a positive one at this moment. The statement they make is based on the interest the city dwellers have for all artistic events in which, through very recent technologies, heritage buildings are valued or the work of art is being built on a built wall. To achieve a permanent monumental ensemble and the real dimensions of Trajan's Column using holograms, we need another technology that is not accessible to us for the moment. That is why, in this chapter, I proposed three versions of the virtual monument, as a moment to signal the physical realization of the ensemble. As we have outlined after listing and describing these three variants, the latter would be the closest to the technological conditions and the possibility of realizing the real ensemble.

In this situation, the semiotic interference with the urban context would be quite close to the (virtual) and real (monumental) monument. In both situations, the presence of the vertical of Trajan's Column would mark the access to the park from Charles de Gaulle Square, and the physical presence of the other elements would be part of the narrative on the spindle's spindle. The final impact will be the one generated by the way of realizing the details, respectively the replica of the column, details which can give the artistic value of the monument.

Such an approach would be a first for Romania and for Bucharest. It is true that he would lack the individual's material presence of the monument, but there would be his image. It is to be seen what the impact on people is. This project may precede the physical realization of a monumental ensemble, and this in the situation when it is possible to arrange a belvedere at the base of Trajan's statue.

Making a virtual monument can be compared to a musical composition materialized with digital technology. In this case, the talent of plastic artist, craft skill and talent are replaced by the force and originality of the creation act and the skill of using different applications and programs of the new technology.

The virtual monument becomes a real dream, with which you can merge in the middle of a concrete material reality.

In order to make this virtual ensemble possible, I attached the copies of the engraving album made with great fidelity by Bartoli da Pietro, Santi, after the bas-reliefs of Trajan's Column. Having the head of the Catholic Church and the Vatican headquarters, the drawings were made, each in part, on a raised scaffold at the level of the respective panels. Also, the accuracy of

detail in Bartoli's etchings send us with the thought to his great contemporary painters. In this sense, the materiality and immateriality of the historical scenes on the Column's spine, the texture of the final material, will sustain the physical and spiritual impact of the monument with the visitors and will develop its relationship with the vegetal environment and the urban context. We have attached to the theoretical support the engravings with the related translations precisely in order to be able to easily track the unfolding of the narrative, the more so since, technically, these engravings will be the imaging support for the realization of the virtual monument.

THE CONTENT OF THE WHOLE WORK

INTRODUCTION	5
Motivation	5
Personal Contribution.....	6
Research Mode.....	7
I. MONUMENT, MONUMENTALITY	9
I.1. Definitions	9
I.2. Historic	12
I.2.1. Time and memory	13
I.2.2. The need for monument and memory or the functions of the monument	15
I.2.3. Historical Evolution and Synchronies	16
I.2.3.1. Monument in Prehistory	16
I.2.3.2. The Monument during the Egyptian Antiquity	28
I.3. Evolution of the concept of monument - the versatility of the term starting from it's etymology	29
I.4. Classification of monuments	32
I.4.1. The unconventional monument - the ephemeral monument and the virtual monument	32
II. THE MONUMENT IN MODERNITY	34
II.1. Modernity	34
II. 2. Stages of Modernity	35

II. 3. Art - time	39
II. 4. Decontextualizing the Monument	40
III. PROBLEMS RELATED TO THE SEMIOTICS OF THE MONUMENT IN RELATION TO THE CONTEXT	42
III.1. Sign, Symbol, Allegory - Definitions	44
III.2. Narration	48
III.3. Monument - Sign	51
III.4. Narrative scheme	51
III.5. The monument as a sign - the semiotics of the monument and the context	52
III.5.1. Symbol and allegory - their role in defining and realizing monument	52
III.5.2. Classification of symbols in art	52
III.5.3. Religious Symbols	53
III.5.4. Christian world	55
III.5.5. Geometric Symbols and Numeric Symbols	64
III.5.6. Symbols of Fantastic Beings	65
III.5.7. Symbols of the universe, of the celestial bodies	66
III.5.8. Public Opinion - Socio-Semiotics	71
IV. MONUMENT AND EUROPEAN URBAN SPACE	73
V. THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF MONUMENT AND THE RELATIONSHIP MEMORY / TIME IN THE ROMANIAN SPACE	89
V.1. Case study: Bucharest between East and West -The Monument in this context.....	90
V.2. Urban identity - Bucharest of the last 20 years	114

VI. CASE STUDY THE MONUMENT OF ADAMCLISSI	119
VI.1. Monumental ensemble from Adamclisi	119
VI.2. Brief history, variants of monument reconstruction	121
VI.3. Structure and Detail of the Triumphal Monument	126
VI.4. Semiotic interference between monument / context	135
VI.4.1. The semiotic analysis of the triumphal monument.....	135
 VII. PERSONAL CONTRIBUTION – TRAIAN’S COLUMN	 140
VII.1. Project for a monumental ensemble in Bucharest	140
 CONCLUSIONS	 165
SUMMARY	168
Keywords	172
Thanks	172
 SUMMARY	 177
Key words	177
Acknowledgments	177
 BIBLIOGRAPHY	 178
BOOKS	178
Dictionaries, Encyclopedias, Other PUBLICATIONS	183
GRAVES, LITOGRAPHY	184

PERIODICS	184
WEB SITES	185
LIST OF ILLUSTRATIONS	186

ANNEXES – ILLUSTRATIONS

Site plan monumental assembly concept

Monument Configuration Plan

Elevation